

**RADA GMINY
KOTLA**

**UCHWAŁA NR VII/37/15
RADY GMINY KOTLA
z dnia 14 maja 2015r.**

**w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Kotla na lata 2015 – 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U z 2013r., poz. 594 ze zmianami) w związku art. 16b i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015, poz. 163 ze zmianami) Rada Gminy Kotla uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się na lata 2015 – 2025 Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kotla, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy Kotla

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Paulina Przybylska

SPIS TREŚCI

	str.
I. Wstęp	3
II. Charakterystyka środowiska społecznego, diagnoza społeczna	11
II 1. Krótka charakterystyka Gminy Kotla	11
II 2. Diagnoza problemów społecznych występujących w Gminie Kotla	13
II 2.1. Ubóstwo	15
II 2.2. Bezrobocie	16
II 2.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba, osoby starsze	20
II 2.4. Alkoholizm i przemoc w rodzinie	23
II 2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	29
II 2.6. Potrzeba ochrony macierzyństwa	32
II 2.7. Bezdomność	33
II 2.8. Pozostałe świadczenia realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotli	34
III. Strategia rozwiązywania problemów społecznych	38
III 1. Analiza SWOT	38
III 2. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	40
III 3. Źródła i ramy finansowe działań przewidzianych w projekcie	47
III 4. Wskaźniki monitoringu stopnia realizacji strategii oraz realizatorzy strategii	48
Podsumowanie	50
Spis tabel	52

I. Wstęp

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Rozwiązanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej, również na poziomie lokalnym. Realizacja tego procesu zawarta jest w „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych” będącej drogowskazem działania władz samorządowych i innych instytucji nie tylko ze sfery pomocy społecznej, w celu poprawy warunków życia mieszkańców. Niewystarczające środki finansowe przeznaczane na pomoc społeczną zmuszają do poszukiwania metod działania na rzecz dobra mieszkańców gminy, które przyniosą jak najlepsze efekty. Zadaniem gminy jest udzielenie takiej pomocy, która umożliwi osobom i rodzinom samodzielne funkcjonowanie w przyszłości.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Kotla realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotli, zwany w dalszej części GOPS, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z: organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, instytucjami samorządowymi i państwowymi.

Trudna sytuacja ekonomiczna kraju powoduje konieczność zwracania szczególnej uwagi na przezwyciężenie problemów związanych z coraz szerszym zakresem luki niedostatku i nieprzystosowania. Nowe regulacje prawne w zakresie pomocy społecznej nakładające nowe zadania na samorząd terytorialny spowodowały przeniesienie ciężaru organizacji świadczeń pomocy społecznej z państwa na organy samorządowe, co powoduje, iż zmianie ulec musi model pracy socjalnej, od nastawienia opiekuńczego wyrażającego się w przejmowaniu odpowiedzialności za podopiecznych, tym samym pogłębianiu się ich bezradności niewykorzystywaniu własnej zaradności, do nastawienia pomocowego, polegającego na usamodzielnianiu się, wykorzystywaniu własnej aktywności ludzi potrzebujących pomocy. Daje to szansę na stworzenie zintegrowanego systemu pomocy rodzinie.

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W związku z czym działalność GOPS charakteryzować będzie się w najbliższych latach systemowym podejściem do rodzin i osób, poprzez szeroko rozumianą pracę socjalną, aktywizowanie lokalnego środowiska, współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Obowiązek opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (tekst jednolity Dz. U. 2015, poz. 163). Różnorodność problemów dotyczących społeczeństwa Gminy Kotla nieodwrotnie związana jest z realizacją innych zadań wynikających między innymi z takich aktów prawnych jak:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2012, poz. 1356 ze zmianami)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2012r. poz. 124 ze zmianami)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. Nr 180 z 2005r., poz. 1493 ze zmianami)
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tekst jednolity Dz. U. z 2014r. poz. 1118 ze zmianami)
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2011, Nr 43, poz. 225 ze zmianami)
6. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 149 ze zmianami)
7. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2011, Nr 127, poz. 721 ze zmianami)
8. Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 114 ze zmianami)
9. Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2012, poz. 1228, ze zmianami)
10. Ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 114, ze zmianami)
11. Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. prawo energetyczne (tekst jednolity Dz. U. z 2012, poz. 1059, ze zmianami)

12. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity z 2015r., poz. 332 ze zmianami)

13. Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 111, poz. 535 ze zmianami)

14. Uchwały Nr 221 Rady Ministrów (MP. z 2013r., poz. 1024) o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii będzie zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw o ochronie zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Opracowując strategię podjęto próbę określenia hierarchii potrzeb, koniecznego lub pożądanego zakresu zmiany sytuacji jaka panuje w gminie, z uwzględnieniem dostępnych środków. I właśnie dlatego ważne jest aby w strategii zostały określone powiązania i przyszła współpraca pomiędzy różnymi instytucjami (choćby wymiany informacji).

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej nałożyło na nasz kraj obowiązek opracowania Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz integracji społecznej. Myślą przewodnią obu dokumentów jest zaplanowanie i wypracowanie instrumentów polityki społecznej, dzięki którym możliwe będzie budowanie zintegrowanego społeczeństwa wolnego od problemów wykluczenia społecznego i ubóstwa. Narodowa Strategia Integracji Społecznej określa metody, zasoby oraz instytucje, które powinny zostać utrzymane, przekształcone lub stworzone dla realizacji wyżej wymienionego celu.

Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, którego głównym działaniem jest inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie aktywności mają przyczynić się do:

- Dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy.
- Rozwijaniu aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszej jakości pracy.

- Modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia.
- Wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale marginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji społecznej – Cele Nicejskie – obejmuje cztery podstawowe działania:

1. Zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich.

W tym celu należy:

- Promować dostęp do zatrudnienia stabilnego i dobrej jakości dla wszystkich kobiet i mężczyzn zdolnych do pracy, a w szczególności:
 - tworzyć ścieżki umożliwiające podejmowanie pracy przez grupy najbardziej narażone na społeczne wykluczenie, poprzez motywowanie do rozwoju odpowiednich szkoleń,
 - rozwijać politykę promującą łączenie pracy zawodowej z życiem rodzinnym włączając w to opiekę nad dziećmi i innymi osobami zależnymi,
 - wykorzystywać możliwości już istniejących form integracji społecznej przez pracę – także w sektorze pozarynkowym, oraz o charakterze społecznym (firmy społeczne, praca społeczna, wolontariat itp.).
- Zapobiegać wykluczeniu ze świata pracy grup zagrożonych, dążąc do tego poprzez odpowiednie zarządzanie zasobami ludzkimi, lepszą organizację pracy i rozwój kształcenia ustawicznego.
- Organizować systemy zabezpieczenia społecznego w taki sposób, aby w szczególności:
 - zagwarantować niezbędne zasoby materialne pozwalające na godne życie,
 - przezwyciężać bariery w zatrudnieniu przez promowanie dostępu do zatrudnienia dla grup o niskiej zatrudnialności oraz przez tworzenie takich warunków pracy, aby jej wykonywanie wiązało się z uzyskaniem godnego dochodu.
- Wprowadzać rozwiązania, które będą miały na celu ułatwić dostęp do przyzwoitych i higienicznych mieszkań dla wszystkich, jak również do podstawowych usług niezbędnych dla godnego życia, mając na uwadze konkretny standard zaopatrzenia mieszkań (np. elektryczność, woda, ogrzewanie).

- Wprowadzić polityki, zapewniające dostęp do opieki zdrowotnej dla wszystkich odpowiednio do sytuacji, włączając w to osoby zależne od opieki innych.
- Rozwijać, z korzyścią dla osób zagrożonych wykluczeniem, usługi i towarzyszące im środki, które pozwolą im na skuteczny dostęp do edukacji, wymiaru sprawiedliwości i innych usług publicznych czy prywatnych, takich jak kultura, sport i wypoczynek.

2. **Zapobieganie ryzyku wykluczenia.** Służyć temu powinno:

- Rozwijanie potencjału społeczeństwa opartego na wiedzy i nowych technologiach informacyjnych i komunikacyjnych, zwracając uwagę na to, aby nikt nie został wykluczony, w szczególności osoby niepełnosprawne
- Wprowadzenie polityki, która ma zapobiegać kryzysowym sytuacjom życiowym takim jak zadłużenie, wykluczenie ze szkoły, bezdomność.
- Uruchomienie działań mających na celu ochronę i zabezpieczenie rodzinnej solidarności i samopomocy we wszelkich jej formach.

3. **Pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych).** Temu celowi sprzyjać będzie:

- Promowanie społecznej integracji kobiet i mężczyzn zagrożonych trwałym ubóstwem, np. z powodu niepełnosprawności lub przynależności do grup o szczególnych problemach integracyjnych.
- Podejmowanie działań w celu eliminacji wykluczenia dzieci i ciągłe tworzenie im możliwości społecznej integracji.
- Podejmowanie wszechstronnych działań na rzecz obszarów o większym nasileniu występowania zjawiska wykluczenia społecznego.

4. **Mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.** Polegać to powinno na:

- Promowaniu, zgodnie z krajową praktyką, uczestnictwa ludzi zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym w rozwiązywaniu ich problemów, a szczególnie zachęcanie ich do wyrażania własnych opinii, gdy chodzi o ich sytuacje oraz działania i środki, które ich dotyczą.
- Włączaniu polityki zwalczania wykluczenia w całokształt działań politycznych poprzez:

- mobilizowanie władz publicznych na wszystkich szczeblach zgodnie z ich kompetencjami,
- rozwijanie struktur i procedur koordynacyjnych,
- przystosowanie służb administracyjnych i społecznych do potrzeb osób dotkniętych wykluczeniem i troskę o to, aby personel pierwszego kontaktu wykazywał wrażliwość na te potrzeby.
- Promowaniu dialogu i partnerstwa między wszystkimi zainteresowanymi instytucjami, publicznymi i prywatnymi, np. poprzez:
 - angażowanie partnerów społecznych, organizacji pozarządowych oraz dostarczających usługi społeczne do walki z różnymi formami wykluczenia społecznego,
 - zachęcanie wszystkich obywateli do społecznej odpowiedzialności i aktywnego zaangażowania w walce przeciw wykluczeniu,
 - wspieranie społecznej odpowiedzialności biznesu.

Ważnym priorytetem opracowania i wdrożenia niniejszej strategii jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup i osób, które doświadczają wykluczenia lub mogą być zagrożone wykluczeniem. Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Zespół zadaniowy do Reintegracji Społecznej pracujący nad opracowaniem Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski przyjął, iż **wykluczenie społeczne** to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodnie z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Termin **wykluczenie społeczne** określa również sytuację w której dana jednostka będąca członkiem społeczeństwa nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym jak i kulturowym, w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprywacji potrzeb.

Grupami podatnymi na wykluczenie społeczne są:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych oraz wychowujące się poza rodziną,

- Kobiety samotnie wychowujące dzieci,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby o niskich kwalifikacjach,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby niepełnosprawne, długotrwale chore,
- osoby chorujące psychicznie,
- starsze osoby samotne,
- opuszczający zakłady karne i poprawcze
- osoby uzależnione,
- bezdomni,
- niektóre kategorie ludności – np. pracownicy byłych PGR

Prawdopodobieństwo dotknięcia wykluczeniem zwiększa się gdy jednostka posiada kilka cech charakterystycznych dla wyżej wymienionych grup społecznych (np. uzależniony, długotrwale bezrobotny, chronicznie chory).

Celem opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dążenie do integracji społecznej, nie tylko grup i osób zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych, ale również osób społecznie zintegrowanych. **Integracja społeczna** została w Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski określona jako- działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych. Należy podkreślić, że chodzi tu o taki rodzaj integracji, który nie zmniejsza wolnościowych dążeń jednostki.

Warunkiem skuteczności działań samorządu i realizacji zamierzonych celów jest wykorzystanie w sposób maksymalny zasobów lokalnych gminy, w szczególności instytucji, grup formalnych i nieformalnych. Realizacja zamierzonych celów uzależniona jest od wysokości środków w budżecie gminy oraz możliwości pozyskania środków z innych źródeł zewnętrznych (instytucje, fundusze strukturalne z Unii Europejskiej, podmioty prywatne, pozostałe jednostki samorządowe, budżet Państwa). Ważnym instrumentem Unii Europejskiej

w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich są środki unijne, które w trakcie realizacji zamierzeń określonych w strategii można pozyskać z Europejskiego Funduszu Społecznego. Nadrzędnym celem EFS jest wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego i spójności Unii Europejskiej poprzez inwestycje w kapitał ludzki. Całość interwencji EFS w Polsce dotychczas jest ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, którego celem było umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa. W ramach Programu wsparciem są objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i partnerskiej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz promocją zdrowia.

Termin **"kapitał ludzki"** jest pojęciem oznaczającym zasób wiedzy, umiejętności oraz potencjału zawartego w każdym człowieku i społeczeństwie jako całości, określającym zdolność do pracy, adaptacji do zmian w otoczeniu oraz możliwości tworzenia nowych rozwiązań.

Mając na względzie zamierzenie osiągnięcia celów dla których powstała strategia należy pamiętać, że tak jak w każdej innej działalności tak w przypadku pomocy społecznej efektywność działań jest zróżnicowana i dlatego opracowując strategię wzięto pod uwagę to, że konieczność zaspokojenia pewnych potrzeb nie budzi wątpliwości, ale są też sfery ludzkiej biedy, nieszczęścia, gdzie nawet spore środki nie mogą wiele zmienić, gdy tymczasem ich wydatkowanie na inne cele, w inny sposób mogłoby poprawić sytuację w sposób trwały, również w odniesieniu do korzystających dotychczas z pomocy społecznej.

Gmina Kotła, wykorzystując możliwości prawne, finansowe oraz lokalny potencjał społeczny, dąży do poprawy standardu życia, podnoszenia wartości kapitału ludzkiego, wzrostu produktywnego zatrudnienia oraz eliminacji negatywnych zjawisk dotyczących mieszkańców gminy i ich rodzin, takich jak patologie, ubóstwo oraz wszelkie formy dyskryminacji i wykluczenia społecznego.

II. Charakterystyka środowiska społecznego, diagnoza społeczna

II 1. Krótka charakterystyka Gminy Kotła

Pod względem administracyjnym gmina Kotła położona jest w powiecie głogowskim i jest najdalej na północ wysuniętą gminą woj. dolnośląskiego. Gmina Kotła graniczy z gminami:

- Sława (województwo lubuskie) – od północy;
- Szlichtyngowa (województwo lubuskie) – od północnego – wschodu;
- Głogów gmina wiejska (województwo dolnośląskie) – od południa;
- Głogów gmina miejska (województwo dolnośląskie) – od południa;
- Żukowice (województwo dolnośląskie) – od południowego – zachodu;
- Siedlisko (województwo lubuskie) – od zachodu.

Powierzchnia gminy Kotła wynosi 12 775 ha, to jest 127,8 km², co stanowi 28,82 % powierzchni powiatu głogowskiego oraz 0,64 % powierzchni województwa dolnośląskiego, w tym: użytki rolne stanowią 55 %, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 39 %. Odległość do ośrodka wojewódzkiego jakim jest Wrocław wynosi ok. 120 km, a do miasta powiatowego Głogowa -12 km. Liczba ludności w roku 2013 wyniosła 4322 osoby. Na terenie gminy Kotła jest 12 sołectw. Należy do nich 15 wsi: Kotła, Ceber, Chociemyśl, Głogówko, Grochowice, Kozie Doły, Krzekotówek, Kulów, Moszowice, Skidniów, Sobczyce i Zabiele, Bogomice, Dorzecze, Krążkówko, Skidniówek, 3 osady: Leśna Dolina, Skórzyn, Zasków i 1 przysiółek: Pękoszów.

Podstawowe dane statystyczne Gminy Kotła.

Tabela nr1

Wybrane dane statystyczne Gminy Kotła w latach 2011-2013

Lp.	Dane	Jednostka	Lata		
			2011	2012	2013
1.	Powierzchnia		12752	12752	12752
	W tym:	ha			
	Użytki rolne	ha	6675	6670	6578
	Lasy	ha	5133	5135	5226
2	Ludność	osoba	4294	4304	4322
	W tym :				
	Młodociani(do 17 lat)	osoba	953	934	941

	Osoby starsze(pow.60 lat)	osoba	713	742	765
3.	Bezrobotni zarejestrowani	osoba			
	W tym:		301	319	319
	Kobiety	osoba	184	185	185
4	Podmioty gospodarcze	sztuki	282	119	121
5.	Liczba gospodarstw rolnych indywidualnych	sztuki	472	471	468
6.	Służba zdrowia				
	Ośrodki Zdrowia	sztuki	1	1	1
	Apteki	sztuki	1	1	1
7.	Oświata				
	Szkoły Podstawowe	sztuki	1	1	1
	Gimnazja	sztuki	1	1	1
	Przedszkola Publiczne	sztuki	1	1	1
8.	Liczba urodzeń	osoby	54	45	48

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy w Kotli i Powiatowego Urzędu Pracy w Głogowie

Tabela nr 2

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2011-2013

Rok	Wiek produkcyjny			Wiek poprodukcyjny		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2011	2948	1428	1520	393	252	141
2012	2990	1445	1545	378	248	130
2013	3003	1459	1544	378	244	134

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy w Kotli

Tabela nr 3

Struktura uczniów szkół w Gminie Kotła w latach 2011-2013

Nazwa Szkoły	Liczba uczniów w roku szkolnym		
	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Szkoła Podstawowa w Kotli	228	244	248
Szkoła Podstawowa Oddział w Chociemyśli	39	43	30
Gimnazjum Gminne	141	137	133
Razem	408	424	411

Źródło: Dane uzyskane ze szkół z terenu Gminy Kotła

Gmina ma charakter rolniczy toteż większość mieszkańców pracuje we własnych gospodarstwach rolnych, których jest 468. Część znajduje zatrudnienie w kilkunastu miejscowych zakładach pracy, które rozwijają się stosownie do nowych realiów gospodarki rynkowej. Są to firmy zajmujące się głównie handlem oraz zakłady rzemieślnicze. Znaczny

odsetek mieszkańców znajduje zatrudnienie poza granicami gminy, głównie w pobliskich zakładach należących do KGHM „Polska Miedź” SA.

II 2. Diagnoza problemów społecznych występujących w Gminie

Kotła

Realizacja zadań postawionych przed ówczesną pomocą społeczną oparta powinna być na zdiagnozowaniu problemów społecznych występujących na danym terenie.

Jak wynika z danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli problemy społeczne występujące na terenie gminy są najczęściej ze sobą powiązane i tak, największy problem ubóstwo najczęściej wynika z bezrobocia, z niego też może wynikać alkoholizm, czy też bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli uzależniona jest od kryteriów dochodowych ustalonych przez ustawodawcę niezależnie od władz gminnych. Poniższe dane obrazują świadczenia wypłacane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotli w latach 2011-2013

Tabela nr 4

Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba osób którym decyzja przyznano świadczenie	253	254	237
Liczba rodzin	152	156	146
Liczba osób w rodzinie	451	450	429
Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej	210	194	183

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Z przedstawionych danych wynika, że w tych latach spadała liczba rodzin korzystających z pomocy ośrodka. Jednak spadek ten jest pozorny. Związany jest z tym, że długo nie było podwyższane kryterium dochodowe zgodne z ustawą, a wynagrodzenia były podwyższane i część osób po prostu się nie kwalifikowała do otrzymania świadczeń ze względu na

przekroczenie dochodu, co nie oznaczało braku zapotrzebowania na wsparcie z pomocy społecznej.

Tabela nr 5
Powody przyznania pomocy w latach 2011-2013 przez GOPS w Kotli

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2011	2012	2013
Ubóstwo	103	107	100
Bezdomność	2	1	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa oraz wielodzietności	33	37	34
Bezrobocie	111	115	96
Niepełnosprawność	53	51	50
Długotrwała lub ciężka choroba	35	49	41
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	24	30	30
Przemoc w rodzinie	7	1	3
Alkoholizm	39	45	37
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	6	1
Zdarzenie losowe	1	1	0
Sytuacja kryzysowa	0	2	1
Kłęska żywiołowa	0	0	0

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Należy podkreślić, że rodziny korzystające z pomocy w danej kategorii są przedstawione tylko raz, jednak ta sama rodzina może pojawiać się również w innej kategorii powodów trudnej sytuacji życiowej. W jednej rodzinie może występować zarówno problem bezrobocia, przez niepełnosprawność, czy też alkoholizm członków rodziny. W przeciągu 3 lat dominujące problemy z którymi borykają się nasi podopieczni to ubóstwo, następnie bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Niestety w ostatnich latach zwiększa się problem osób bezdomnych posiadających ostatnie miejsce zameldowania na terenie gminy Kotla.

II 2. 1 Ubóstwo

Podstawowym kryterium warunkującym udzielenie pomocy społecznej są dochody rodziny określone w ustawie z dnia 12 marca 2014r o pomocy społecznej.

Ubóstwo definiuje się w różnorodny sposób. Przytoczyć można dwa uznawane określenia:

- a) Brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek
- b) Stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki rodzinnej lub grupy społecznej

Badacze kwestii ubóstwa określają je w kategoriach absolutnych lub względnych:

- **Ubóstwo absolutne** – to stan warunków bytowych, który uniemożliwia lub w istotnym stopniu utrudnia realizację podstawowych funkcji życiowych.
- **Ubóstwo względne** – występuje wtedy, gdy dotyczy jednostki i rodziny, których zasoby w danym czasie w istotny sposób spadają poniżej zasobów będących w dyspozycji przeciętnej jednostki lub rodziny w społeczeństwie, do którego należą.

Zjawisko **ubóstwa** jest zjawiskiem wielowymiarowym i wieloaspektowym, niemniej jednak za najważniejszy wskaźnik określający zasięg ubóstwa przyjmuje się dochód gospodarstwa domowego. Ubóstwo uwarunkowane jest wieloma czynnikami i w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy ludności. Zależy ono zarówno od czynników demograficznych, jak i społeczno - demograficznych. Im liczniejsze gospodarstwo domowe tym większe prawdopodobieństwo życia w niedostatku. To, iż rodziny i osoby mają problemy w zaspokojeniu swoich potrzeb nie zawsze wynika z nieracjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami. Powodem tego jest przede wszystkim niewystarczająca ilość środków finansowych, jakimi dysponuje rodzina, w stosunku do wzrastających w szybkim tempie kosztów utrzymania. Pod pojęciem podstawowe potrzeby, kryją się poza wyżywieniem takie potrzeby, jak: ubranie, mieszkanie, ochrona zdrowia, uzyskanie wykształcenia. Przyczyn ubóstwa jest wiele. Ci którzy opowiadają się za kategorią ubóstwa absolutnego uważają, że jego przyczyna leży w takich cechach i zachowaniach ludzi, które uniemożliwiają im uzyskanie sukcesu we współzawodnictwie ekonomicznym. I tak przyczynami ubóstwa jest niechęć do ciężkiej pracy, niedostateczne wykształcenie, brak kwalifikacji zawodowych poszukiwanych na rynku pracy, patologie życia rodzinnego, ułomności fizyczne lub psychiczne, a co za tym idzie pozostawanie bez pracy. Cechy te powodują też niskie płace.

Ubóstwu sprzyja szczególnie bezrobocie, niski status zawodowy, niskie wykształcenie

zamieszkiwanie na wsi lub w małym miasteczku, ale również typ biologiczny rodziny, wielodzietność, rodziny niepełne, niepełnosprawne. Osoby i rodziny, w których występuje problem długotrwałej choroby, niepełnosprawności, uzależnienia, bezdomni.

Tabela Nr 6 ukazuje liczę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w Kotli w latach 2011-2013 z powodu ubóstwa.

Tabela Nr 6
Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z GOPS z powodu ubóstwa w latach 2011-2013

Powód przyznania pomocy - UBÓSTWO	Liczba rodzin		
	2011	2012	2013
	103	107	100
Liczba osób w rodzinach	301	303	293

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Analizując wszystkie dane należy stwierdzić, że w około 12% rodzin zamieszkujących gminę Kotła żyje w ubóstwie i z tego powodu między innymi korzysta ze świadczeń pomocy społecznej. Przyczyny tego stanu rzeczy są różne. Są one poruszane w dalszej części diagnozy. Warto jednak podkreślić, że ubóstwo jest przyczyną szeregu problemów społecznych.

II 2.2 Bezrobocie

W początkowym okresie reformowania polskiej gospodarki najszybsze i najbardziej dynamiczne przeobrażenia zaistniały na rynku pracy. Bezrobocie jest zjawiskiem występującym powszechnie w wielu krajach, dotyczy ono również krajów wysokorozwiniętych. Bezrobocie to nic innego jak utrata lub brak pracy, a praca odgrywa wielką rolę w życiu człowieka.

Bezrobocie jest jednym z głównych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Kotła. Bezrobocie, czyli sytuacja, w której mniejsza lub większa liczba osób zdolnych do pracy i jej poszukujących nie znajduje zatrudnienia. Bezrobocie jako kwestia społeczna dotyczy dużych grup społecznych, zakłóca prawidłowy rozwój społeczny, jest źródłem napięć

społecznych, a nawet konfliktów. Jest ono problemem nie tylko ekonomicznym i społecznym, ale przede wszystkim wyjątkowo bolesnym problemem jednostek. Bezrobocie jest zjawiskiem, które najczęściej powoduje ubóstwo jednostek i rodzin, prowadząc tym samym do ich marginalizacji, wykluczenia ze społeczeństwa. Bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, dorosłych i dzieci. Następuje zjawisko izolacji społecznej, ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny osoby bezrobotnej, zarówno ze strony znajomych jak i dalszej rodziny. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ wewnątrzrodzinny. Bezrobotny mężczyzna doświadcza częściej niż bezrobotna kobieta obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu, frustracji, które mogą spowodować, iż sięga po alkohol.

Tabela Nr 7 zawiera dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy Głogowie i dotyczy danych statystycznych na temat bezrobotnych z terenu Gminy Kotła

Tabela Nr 7
Osoby bezrobotne w gminie Kotła w latach 2011-2013 zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Głogowie

	2011r.		2012r.		2013r	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
Liczba bezrobotnych z terenu Gminy Kotła w tym:	301	184	319	185	319	185
Bezrobotni z gminy Kotła do ogółu bezrobotnych w powiecie głogowskim	6,9	6,6	6,7	6,3	6,6	6,6
według wieku						
18-24	75	51	68	37	73	38
25-34	84	58	86	58	95	61
34-44	44	31	67	42	58	36
45-54	53	29	55	31	51	33

	2011r.		2012r.		2013r	
55-59	33	15	32	17	31	17
60-64	12	x	11	x	11	X
Wg poziomu wykształcenia						
Wyższe	13	11	14	14	17	16
Policealne i średnie zawodowe	63	48	63	48	75	54
Średnie ogólnokształcące	26	23	20	17	23	17
Zasadnicze zawodowe	88	46	98	41	57	39
Gimnazjalne i niższe	111	56	124	65	117	59

Źródło: Dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Głogowie

Z powyższych danych wynika, że w gminie Kotła około 10 % społeczeństwa lokalnego stanowią bezrobotni, a ponad połowę populacji bezrobotnych w gminie stanowią kobiety. Jak wynika z tabeli najwięcej osób bezrobotnych stanowią osoby z niższym wykształceniem. Najmniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby w wyższym wykształceniu. Analizując dane pod względem wieku bezrobotnych należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią osoby z przedziału wiekowego 18-24, osoby z przedziału wiekowego 25-34 lat oraz 34-44 lat. Mniejszą grupę stanowią osoby w wieku 45-54. Analizując te dane należy stwierdzić, iż duża liczba osób w wieku produkcyjnym, ludzi młodych z terenu gminy Kotła pozostaje osobami bezrobotnymi. Biorąc pod uwagę liczebność osób zamieszkujących teren gminy Kotła w wieku produkcyjnym należy stwierdzić, że około 10,82% tej populacji, to ludzie bezrobotni. Należy również podkreślić, iż w tej grupie jest znaczna liczba osób uczących się, jak również spora grupa osób niepełnosprawnych, pobierających świadczenia z ubezpieczenia społecznego-niezdolnych do wykonywania pracy. Jak wynika z danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy tylko 15% bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie z terenu Gminy Kotła ma uprawnienia do pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Niekorzystnym zjawiskiem wśród bezrobotnych mieszkańców Gminy Kotla jest niski poziom wykształcenia. Jak wynika z powyższych danych na 319 bezrobotnych w roku 2013, 124 osoby posiadają wykształcenie gimnazjalne i niższe.

Tabela Nr 8 ukazuje liczę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w latach 2011-2013 z powodu bezrobocia.

Tabela Nr 8.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu bezrobocia w latach 2011-2013

Powód przyznania pomocy – BEZROBOCIA	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba rodzin	111	115	96
Liczba osób w rodzinach	373	368	313

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Bezrobocie jest problemem, z powodu, którego około 10% rodzin gminy Kotla korzysta ze świadczeń z pomocy społecznej.

Szansą na zminimalizowanie bezrobocia oraz jego skutków jest organizowanie przygotowania zawodowego dla części bezrobotnych oraz staży dla absolwentów szkół.

Nadmienić należy, iż bezpośrednią konsekwencją bezrobocia jest rozszerzenie się zjawisk patologii społecznej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego jednostki i rodziny. Dlatego rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny.

Tabela nr 9 ukazuje liczbę osób, które odbyły staż i przygotowanie zawodowe w latach 2011-2013

Tabela Nr 9

Liczba osób odbywających staż i przygotowanie zawodowe

Rok	Liczba osób odbywających staż		Osoby zatrudnione po zakończeniu stażu	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
2011	24	19	15	13
2012	26	20	8	6
2013	44	26	14	7

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Głogowie

Jak wynika z powyższych danych organizowanie stażów dla absolwentów i przygotowania zawodowego bezrobotnym przynosi wymierne efekty w postaci zatrudnienia części osób bezrobotnych.

II 2. 3 Niepełnosprawność i długotrwała choroba, osoby starsze.

Wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej znaczną grupę stanowią osoby niepełnosprawne i długotrwale chore.

Niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, który trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję, wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami. Biorąc pod uwagę klasyfikację osób niepełnosprawnych, mówimy tu o grupie osób niepełnosprawnych intelektualnie, chorych psychicznie, przewlekłe chorych, z uszkodzeniami narządu ruchu, głuchych, niewidomych, a także osoby niepełnosprawne z uwagi na wiek. Zbiorowość ta dzieli się na 2 podstawowe grupy : osoby niepełnosprawne prawnie, takie, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony oraz osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych. Według danych statystycznych, co 7 mieszkańców województwa dolnośląskiego posiada statut osoby niepełnosprawnej.

Z powodu niepełnosprawności w roku 2013 z pomocy GOPS skorzystało łącznie 50 rodzin. Należy podkreślić, że te rodziny niekoniecznie muszą mieć problemy w zaspokojeniu potrzeb życiowych, ich problemy mogą dotyczyć potrzeb wyższego rzędu, potrzeb zdrowia psychicznego. Dużym problemem są bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, ograniczone możliwości opreżowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę. Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych, to ogół działań podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych, mających na celu wyrównywanie nieuzasadnionych różnic socjalnych, asekurowanie wobec ryzyka życiowego oraz tworzenie szans funkcjonowania osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego, umożliwiających ich pełną integrację społeczną w środowisku zamieszkania, w pracy oraz w społeczności, jako całości.

Tabela Nr 10 ukazuje liczę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w latach 2011-2013 z powodu niepełnosprawności.

Tabela Nr 10
Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu niepełnosprawności w latach 2011-2013

Powód przyznania pomocy – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba rodzin	53	51	50
Liczba osób w rodzinie	145	128	125

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Szczególną grupę niepełnosprawnych stanowią ludzie starzy, gdyż ten okres w życiu człowieka najczęściej jest dotykany różnego rodzaju chorobami, ale tak samo sam proces starzenia wiąże się najczęściej z niepełnosprawnością. Sama starość nie jest chorobą, ale w okresie starości obserwujemy częste występowanie pewnych schorzeń tzw. zależnych od wieku. Do tych schorzeń możemy zaliczyć między innymi choroby serca, naczyń, nowotwory i choroby degeneracyjne układu nerwowego. Przejście na emeryturę może oznaczać stopniową marginalizację osób starszych i pozostawanie na uboczu życia społecznego oraz stopniowe obniżanie się jakości życia osób starszych. Wiele osób starszych odsuniętych od życia zawodowego i obowiązków z tym związanych, a także przyzwyczaję i organizacji czasu, przeżywa trudne chwile. Z etycznego, psychologicznego i społecznego punktu widzenia konieczne jest zapewnienie tej grupie osób specyficznych form pomocy, mających na celu jak najdłuższe zatrzymanie ich we własnym środowisku. Należy dołożyć wszelkich starań, bo ograniczyć potencjalną i wysoce prawdopodobną marginalizację – wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Nowoczesna pomoc powinna więc polegać na wsparciu tej grupy społecznej w jej naturalnym środowisku. Dotychczasowe działania na rzecz wszystkich osób niepełnosprawnych, w tym również dzieci, skierowane były w Gminie Kotła na przeciwdziałanie marginalizacji tych osób, przeciwdziałanie ich wykluczeniu, poprzez organizowanie takich imprez integracyjnych jak: „Spotkanie opłatkowe dla osób niepełnosprawnych i seniorów”, „Integracyjną zabawę mikołajkową dla pełnosprawnych i niepełnosprawnych dzieci z terenu gminy Kotła” w ostatnim roku wyjazd integracyjny do

teatru do Zielonej Góry pod nazwą „Kulturalna integracja” jak również inne spotkania integracyjne w porozumieniu z pozostałymi gminami powiatu głogowskiego. Działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych to również pomoc w likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych, korzystanie z turnusów rehabilitacyjnych, głównie przy pomocy środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych otrzymanych za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Głogowie.

W gminie Kotla dokłada się wszelkich starań, aby umieszczenie osoby w wieku podeszłym w placówce instytucjonalnej jaką jest dom pomocy społecznej, było ostatecznością. Dlatego istnieje możliwość przyznania usług opiekuńczych osobom wymagającym takiej formy pomocy. W gminie Kotla w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje 378 osób. Nie wszystkie te osoby oczywiście wymagają wsparcia, ale jest to sygnał o konieczności poszerzania infrastruktury środowiskowej dla wyżej wymienionej grupy osób.

Tabela Nr 11 ukazuje liczbę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w latach 2011-2013 z powodu długotrwałej choroby.

Tabela Nr 11.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu długotrwałej choroby w latach 2011-2013

Powód przyznania pomocy – DŁUGOTRWAŁEJ CHOROBY	Liczba rodzin		
	2011	2012	2013
Liczba rodzin	35	49	41
Liczba osób w rodzinie	88	113	99

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Politykę społeczną wobec osób starszych, osób długotrwale chorych, niepełnosprawnych można zdefiniować jako system realizowanych lub nadzorowanych przez podmioty publiczne działań adresowanych do tych osób i ich rodzin. Mają one na celu wszechstronną kompensację coraz bardziej ograniczonych możliwości samodzielnego zaspokojenia potrzeb i integracji tych osób z lokalną społecznością oraz przygotowanie jednostek i ich otoczenia do starości. Polityka społeczna wobec tych osób nie może ograniczać się do zabezpieczenia społecznego. Wprawdzie zapewnienie godziwych warunków egzystencji nadal znajduje się na pierwszym planie, znaczenia jednak nabierają

również zadania związane z organizacją życia osób starszych, z pomocą w przypadku pielęgnacji, a przede wszystkim z integracją starszego pokolenia w ramach lokalnej społeczności.

Analizując dotychczasowe działania GOPS na rzecz osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, osób starszych na uwagę zasługuje to, iż działania, te nie ograniczają się tylko do udzielania wsparcia finansowego, które jest niezwykle ważne w sytuacji osób długotrwale chorych, które wymagają pobierania leków, a ich koszt znacznie przewyższa ich możliwości finansowe, ale również podejmowane są działania mające na celu aktywizację całej społeczności do podejmowania czynności i wspólnej odpowiedzialności za innych.

II 2. 4. Alkoholizm i przemoc w rodzinie

Należy podkreślić, iż dużym problemem występującym na terenie gminy Kotła, jest problem z nadużywaniem alkoholu przez wiele osób. **Alkoholizm** jest chorobą, która powoduje wiele problemów nie tylko zdrowotnych ale również natury psychicznej. Alkoholizm jest chorobą rodzinną, dotyka każdego członka rodziny i wywiera nań niszczący wpływ. Jego wystąpienie wnosi do rodzin ogromne spustoszenie moralne i emocjonalne. J. Mellibruda wymienił obszary życia rodzinnego podlegające szczególnemu zagrożeniu z powodu systematycznego nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego członka rodziny:

1. **Niszczenie życia uczuciowego** – zamiast poczucia bezpieczeństwa, zaufania i miłości, rodzina przeżywa lęk i zagrożenie, gniew i wstyd, poczucie krzywdy i poczucie winy.
2. **Brak źródeł oparcia i wzajemnej pomocy** – życie rodzinne zamiast dostarczać oparcia staje się obciążeniem i źródłem problemów.
3. **Utrata kontaktu i zrozumienia** – zamiast otwartości i prawdy pojawia się coraz więcej kłamstw, manipulacji i udawania.
4. **Izolacja od świata zewnętrznego** – rodzina staje się zamknięta ze swoją tragedią i cierpieniem, odizolowuje się od innych.
5. **Wyczerpanie zasobów materialnych** – bardzo często nadmierne picie staje się źródłem trudności finansowych ograniczania się perspektyw bytowych całej rodziny.

Rodzina staje się dysfunkcyjna jeżeli obszary jej działania podlegają zagrożeniu, ulegają dezorganizacji. Można zatem powiedzieć, że nadużywanie alkoholu w rodzinie stanowi najgorszy prognostycznie typ środowiska wychowawczego i tym rodzinom należy poświęcić więcej uwagi niż dotychczas, a dzieciom zorganizować pomoc w nauce i opiekę specjalistyczną. Należy podkreślić, że wiele osób i rodzin, które nie korzystają z pomocy GOPS również boryka się z tym problemem, gdyż przynajmniej jeden z członków rodziny pije w nadmiernej ilości alkoholu. Można zauważyć, iż występuje aktualnie niebezpieczna tendencja wzrostu spożycia alkoholu przez młodych ludzi. Przyczyn tego stanu rzeczy jest wiele, ale ostatnio obserwuje się, iż są to młodzi ludzie najczęściej pozostający bez pracy, nie mający zagospodarowanego wolnego czasu.

Na terenie Gminy Kotła działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA). Jak wynika z danych GKRPA na terenie Gminy Kotła jest około 500 osób, których problem uzależnienia od alkoholu dotyczy bezpośrednio lub pośrednio. Komisja swą działalność prowadzi na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalanego corocznie przez Radę Gminy, który zawiera szczegółowe kierunki działań w zakresie profilaktyki i łagodzenia skutków uzależnień w gminie.

Realizując program i postawione w nim zadania Komisja między innymi:

- przeprowadza rozmowy interwencyjno –motywacyjne z osobami zgłoszonymi na komisję, analizuje akta i wywiady środowiskowe,
- opiniuje wnioski przedsiębiorców w sprawie wydania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- kieruje wnioski do Sądu Rejonowego w sprawie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego,
- realizuje inne sprawy związane z szeroko rozumianą profilaktyką uzależnień,
- komisja podejmuje współpracę ze szkołami z terenu Gminy Kotła, z Rewirem Dzielnicowych, z GOPS w Kotli oraz z innymi instytucjami w celu prowadzenia działań profilaktycznych wspierania osób i rodzin, których dotyczy problem uzależnienia od alkoholu przynajmniej jednego członka rodziny.

Tabela nr 12

Profilaktyka i kwestia podjętych działań wobec osób uzależnionych od alkoholu. Działania podejmowane przez GKRPA

Opis	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba rozpatrzonych spraw osób nadużywających alkoholu	37	34	26
Liczba skierowanych wniosków do sądu o leczenie odwykowe	7	7	4
Liczba osób zobligowanych do podjęcia leczenia	37	34	26
Liczba uczniów korzystających z działań profilaktycznych	408	424	411

Źródło: Dane uzyskane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kotła

Tabela nr 13

Liczba lokali prowadzących sprzedaż alkoholu oraz liczba wydanych zezwoleń.

	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba zezwoleń	46	45	47
Sklepy	20	19	19
Lokale gastronomiczne	3	3	2

Źródło: Dane uzyskane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kotła

Szczególnie ważnym problemem jest dostępność alkoholu dla dzieci i młodzieży. Wzrasta w szczególności spożycie niskoprocentowych napojów alkoholowych, postrzeganych jako alkohole mało niebezpieczne dla organizmu i społecznie akceptowane. Nadużywanie alkoholu przez młodych ludzi jest także powodem popełnianych przez nich przestępstw, wśród których najczęstszymi rodzajami są rozboje, wymuszenia, uszkodzenia ciała, bójki i pobicia. Wobec tego Gmina Kotła prowadzi profilaktykę wśród dzieci i młodzieży poprzez świetlice środowiskowe oraz szkoły z terenu gminy. Łącznie działa w Gminie 8 świetlic środowiskowych w następujących miejscowościach: Sobczyce, Głogówko, Kulów Grochowice, Kozie Doły, Chociemyśli, Skidniów i Kotła. Głównym zadaniem świetlic jest udzielanie pomocy dzieciom i młodym ludziom w radzeniu sobie z negatywnymi skutkami życia w rodzinie z problemem alkoholowym

W świetlicach środowiskowych oprócz zajęć manualnych, realizowane są gry, zabawy połączone z pracą profilaktyczną. Dzieci uczą się poznawania samych siebie, swojej wartości jako człowieka. Osoby prowadzące zajęcia realizują różnego rodzaju programy profilaktyczne, edukacyjne, integrujące grupę. Poprzez pracę profilaktyczną wyrabiane są w dzieciach mechanizmy służące lepszemu funkcjonowaniu w rodzinie, grupie oraz szkole.

Gminne szkoły realizują różnorodne formy profilaktyki: pogadanki, prelekcje, warsztaty, przedstawienia teatralne oraz konkursy. W realizacji czynny udział biorą nauczyciele, pedagodzy oraz wychowawcy poszczególnych klas.

Tematyka spotkań między innymi ujmuje następujące zagadnienia:

- bezpieczna szkoła,
- szkoła bez przemocy,
- nauka asertywności,
- wpływ używek na organizm młodego człowieka.

W/w tematy są również omawiane na spotkaniach z rodzicami.

Praca z klientem uzależnionym i z jego rodziną jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. Dlatego zasadna jest systematyczna współpraca GOPS, Rewiru Dzielnicowych oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również innych instytucji w zakresie profilaktyki oraz leczenia uzależnień od alkoholu.

Tabela Nr 14 ukazuje liczbę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w latach 2011-2013 z powodu alkoholizmu

Tabela Nr 14

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu alkoholizmu w latach 2011-2013

Powód przyznania pomocy - ALKOHOLIZM	Liczba rodzin		
	2011	2012	2013
Liczba rodzin	39	45	37
Liczba osób w rodzinie	86	89	68

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu mają różne skutki psychospołeczne.

Alkoholizm jest wielokrotnie związany z **przemocą w rodzinie**. Przemoc w rodzinie jest poważnym problemem społecznym, który dotyka wielu środowisk rodzinnych, nie tylko tych, które mają problemy alkoholowe ale jest z tymi problemami powiązana.

W roku 2011 został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół działa w 8 osobowym składzie, z osób reprezentujących instytucje: pomocy społecznej, zdrowia, oświaty, sądu, organizacji pozarządowych. W ramach swojej działalności ZI. Prowadzi procedurę Niebieskiej Karty. Dane w tabeli nr 15 ukazują ile takich procedur było prowadzonych w latach 2011-2014r.

Tabela nr 15

Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty przez Zespół Interdyscyplinarny w latach 2011-2014

Instytucja zakładająca procedurę Niebieska kartę	Lata			
	2011	2012	2013	2014
Policja	1	4	5	10
GOPS	0	1	4	2
Oświata	0	0	1	2
Ochrona zdrowia	0	0	0	0
GKRPA	0	1	1	0
RAZEM	1	6	11	14

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Dane powyższe prezentują ilość prowadzonych spraw Niebieskiej Karty w danym roku. Należy podkreślić, że karta wszczęta w roku 2011 prowadzona również była w roku 2012 i jest wykazana w roku 2012. Natomiast w roku 2013 wykazane są 4 karty z roku 2012, które były nadal prowadzone. Na uwagę zasługuje również to, że w roku 2014 prowadzonych nowych Niebieskich Kart było aż 12, i prowadzonych z roku 2013 było 2 karty. Nastąpił wzrost wszczętych procedur, wynikać to może z faktu, iż społeczeństwo gminy posiada większą wiedzę w tym zakresie, jak również prowadzone są ogólnopolskie kampanie informacyjne na temat problemu przemocy.

Nie ulega wątpliwości, że przemoc jest jednym z najbardziej niepokojących zjawisk współczesnego świata, jest mechanizmem rozregulującym stosunki panujące między ludźmi w różnych grupach, instytucjach, środowiskach i układach społecznych. Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciwko

członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody (psychiczne, fizyczne lub materialne). Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny. W Polsce trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds Przemocy w Rodzinie w Kotli powołuje Grupy Robocze, które składają się z przedstawicieli instytucji realizujących procedurę Niebieskiej karty i które pracują z ofiarą i sprawcą przemocy celem zaprzestania przemocy w rodzinie.

Tabela nr 16 prezentuje informacje dotyczące działań przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Komendy Policji na terenie gminy Kotła, które wskazują na liczbę przestępstw i wykroczeń dokonanych na terenie gminy pod wpływem alkoholu w latach 2011-2013

Tabela Nr 16

Liczba interwencji Policji, w których udział brały osoby pod wpływem alkoholu w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
Ilość interwencji domowych w zw. z nadużywaniem alkoholu	51	48	47
Ilość postępowań karnych w kierunku art. 207 kk na podstawie "NK"	0	4	1
Ilość interwencji w rejonach sklepów i lokali gastr. W zw. z nadużywaniem alkoholu	4	3	2
Ilość interwencji w stosunku do osób nietrzeźwych zakłócających ład i porządek publiczny	14	10	11
Zatrzymani nietrzeźwi kierujący art. 178 kk	17	20	21
Ilość przestępstw kryminalnych łącznie	39	34	29

Źródło: Dane uzyskane z Rewiru Dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Głogowie

Powyższe dane ukazują, iż liczba przestępstw i wykroczeń dokonanych pod wpływem alkoholu utrzymuje się na wysokim poziomie. Informacje te jednoznacznie wskazują, iż problem z piciem alkoholu ma wielu mieszkańców gminy, wobec czego działania

ukierunkowane na rozwiązywanie problemów związanych z nadmiernym piciem alkoholu powinny być jednym z priorytetów działań samorządu lokalnego.

II 2. 5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Kolejną przesłanką, która dominuje wśród problemów pomocy społecznej na terenie Gminy Kotła jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Rodzina odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu jednostek i społeczeństwa. W rodzinie dokonuje się podstawowy proces wychowywania dziecka i wprowadzenia go w krąg kontaktów społecznych, jest ona pomostem między jednostką, a społeczeństwem, wskazując w ten sposób na jej podstawową rolę w społeczeństwie. Każda rodzina pełni różne funkcje, a realizacja tych funkcji zależy od struktury rodziny, jak również od liczebności dzieci. Czasami zdarza się, że rodzina ma problemy w wypełnianiu swoich funkcji z różnych przyczyn, a członkowie tej rodziny mają problemy w wypełnianiu ról społecznych. Dlatego też rodziny takie korzystają często ze wsparcia GOPS. W tej grupie problemowej można wyłonić trzy kategorie rodzin:

- 1) Rodziny wielodzietne, do których zalicza się rodziny mające 3 i więcej dzieci,
- 2) Rodziny niepełne, tzn. takie w których jeden z rodziców pozostaje poza rodziną, nie uczestnicząc w jej życiu,
- 3) Rodziny pełne, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych objawia się poprzez pojawiające się problemy w pełnieniu ról **rodzicielskich i wychowawczych** związanych z jednej strony z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych z drugiej zaś, brakiem ze strony rodziców właściwej i adekwatnej postawy wobec tych zachowań. Często przyczyną pojawiania się problemów natury wychowawczej w rodzinach jest nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, niezaradność, bezrobocie oraz problemy dzieci w szkole. Społecznym skutkiem występowania zjawiska bezradności opiekuńczo-wychowawczej są konflikty rodzinne, przemoc i agresja, problemy w nauce, słaby start edukacyjny, wzrost przestępczości dzieci i młodzieży, przenoszenie złych wzorców na bieżące i przyszłe zachowania młodych ludzi. Pomoc w takich przypadkach zmierza, nie tylko do udzielenia świadczeń pieniężnych ale również do udzielenia rodzinie

wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich, jak również do uczenia dzieci i młodzieży właściwych postaw, norm, wartości.

Tabela Nr 17 ukazuje liczę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w latach 2011-2013 z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela Nr 17
Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2011-2013

Powód przyznania pomocy – BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba rodzin	24	30	30
Liczba osób w rodzinie	101	126	122

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Kiedy problemy w rodzinie powodują, iż wypełniane przez nią funkcje i opieka nad jej członkami ulegają zachwianiu, w takim stopniu, że rodzina staje się niewydolna wychowawczo, nie zapewnia prawidłowo opieki nad swoimi dziećmi, rodziny mogą być decyzją sądu objęte jego kuratelą, w celu wspierania jej działań i nadzoru nad podejmowanymi przez rodzinę czynnościami. Na terenie gminy nadzór nad rodzinami, w których wykonywanie funkcji jest nieprawidłowe pełnią wraz z Wydziałem Rodzinnym Sądu Rejonowego w Głogowie 4 kuratorów społecznych.

Tabela Nr 18 przedstawia liczbę uczniów ze szkół gminnych stwarzających trudności wychowawcze w latach 2011-2013 w poszczególnych placówkach oświatowych.

Tabela Nr 18
Liczba uczniów sprawiających trudności wychowawcze

Lp.	Nazwa szkoły	2011	2012	2013
1.	Szkoła Podstawowa w Kotli	33	35	38
2.	Szkoła Podstawowa w Chociemyśli	5	5	7
3.	Gimnazjum Gminne	7	10	8
Razem		45	50	52

Źródło: Dane uzyskane ze szkół w Gminie Kotla

Z danych uzyskanych ze szkół wynika, że uczniowie, którzy sprawiają trudności wychowawcze są konfliktowi, zakłócają proces dydaktyczny i wychowawczy, są często agresywni w stosunku do kolegów, wykazują negatywny wpływ na pozostałych uczniów. Przeprowadzone diagnozy środowiska wskazują, że w znacznej części przypadków mamy do czynienia z zaniedbaniem środowiskowym i niewydolnością wychowawczą domu rodzinnego. Zachowaniom agresywnym sprzyja brak zainteresowania rodziców sytuacją w szkole oraz niemożnością nawiązania kontaktu przez szkołę z rodzicami uczniów sprawiających problemy wychowawcze. Działania szkół w tym zakresie nakierowane są na pomoc uczniom oraz rodzicom w przezwyciężeniu przejawów negatywnych zachowań. Szkoły współpracują w tym zakresie z policją, kuratorami społecznymi, Poradnią Psychologiczno-pedagogiczną, z GOPS-em. W szkołach gdzie zatrudniony jest pedagog szkolny prowadzone są warsztaty z całymi klasami, indywidualne z uczniami, konsultacje z rodzicami.

Wobec narastających problemów opiekuńczo - wychowawczych został w roku 2012 opracowany i uchwalony przez Radę Gminy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2015 uchwałą Nr XX/109/12 Rady Gminy Kotła z dnia 21 sierpnia 2012r. Koordynatorem realizacji programu zgodnie z jego zapisami jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotli. W programie został wyznaczony cel główny programu: „Wspieranie rodzin z Gminy Kotła w wypełnianiu ich funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci”, aby cel główny został osiągnięty w programie zostały wyznaczone cele szczegółowe:

- IV. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny.
- V. Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo celem przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.
- VI. Podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi.

Nie ulega wątpliwości, że stabilne i szczęśliwe rodziny są ważną dla rozwoju gminy, są jej podstawą i ostoją, dlatego ważne jest aby te które przeżywają trudności w wypełnianiu swoich funkcji otrzymywały wsparcie ze strony gminy. Na terenie gminy od 3 lat pracuje asystent rodziny zatrudniony przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane poniżej wskazują ile rodzin było w latach 2012-2014 objętych Asystenturą.

Tabela nr 19

Liczba Rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny w latach 2012-2014

OPIS	Lata		
	2012	2013	2014
Liczba rodzin	9	10	10
Liczba dzieci w rodzinach	25	25	36
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej za które gmina ponosi koszty utrzymania w pieczy	4	5	13
Koszty umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	4.626,00	18.544,01	44.402,63

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Niestety należy nadmienić, że w roku 2014 zostało w pieczy zastępczej umieszczonych kolejnych 4 dzieci. Czyli łącznie w pieczy zastępczej jest aktualnie 17 dzieci. Dodatkowo należy pokreślić, że gmina ponosi koszty zatrudnienia asystenta i otrzymuje dotację na ten cel z budżetu państwa za pośrednictwem Wojewody.

Gminna powinna podjąć działania na rzecz rodzin w formie szkoleń, szkół dla rodziców, szkoleń w zakresie radzenia sobie z agresją i unikania konfliktów celem uniknięcia umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej i wspierania rodzin w ich ważnej roli.

II 2. 6. Potrzeba ochrony macierzyństwa

Kolejnym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest **potrzeba ochrony macierzyństwa**. Macierzyństwo znalazło swoje uregulowania między innymi w Konstytucji Rzeczypospolitej, gdzie zgodnie z art. 71 „Matka przed urodzeniem i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa o pomocy społecznej i ustawa o świadczeniach rodzinnych. Od 01 maja 2004r. weszły w życie przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych na podstawie, których przyznawane są dodatki z tytułu urodzenia dziecka oraz dodatki z tytułu pozostawania na urlopie wychowawczym.

Tabela nr 20 ukazuje liczbę świadczeń wypłaconych dodatków z powodu ochrony macierzyństwa w latach 2011-2013

Tabela Nr 20

Liczba świadczeń w formie dodatków do zasiłku rodzinnego z powodu ochrony macierzyństwa w latach 2011-2013

Dodatki do zasiłku rodzinnego	Liczba rodzin		
	2011	2012	2013
- z tytułu urodzenia dziecka	26	15	12
- Z tytułu pozostawania na urlopie wychowawczym	71	35	24

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Należy podkreślić, iż pomimo przyznawania dodatków, jest duża grupa rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu ochrony macierzyństwa.

Tabela Nr 21 ukazuje ile rodzin w latach 2011-2013 z tego powodu korzystało z pomocy GOPS-u

Tabela Nr 21

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu ochrony macierzyństwa w latach 2011-2013

Powód – przyznania pomocy – OCHRONA MACIERZYŃSTWA	Liczba rodzin		
	2011	2012	2013
	33	37	34
Lista osób w rodzinie	156	179	167

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

II. 2. 7 Bezdomność

Niekorzystnym zjawiskiem, które coraz częściej występuje w naszej gminie jest problem bezdomności naszych mieszkańców posiadających stałe zameldowanie na terenie Gminy Kotła, a przebywających na terenie Polski, np. Wrocław, Sanok.

Ustawa o pomocy społecznej określa definicję osoby bezdomnej. Zgodnie z nią, za osobę bezdomną uważa się „osobę nie zamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie nie zameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach

osobistych”. Bezdomność tak jak ubóstwo jest zjawiskiem, które ma różne przyczyny i wymiary.

Niektóre przyczyny nakładają się na siebie. Bardzo często wspomniany wcześniej alkoholizm jednej strony prowadzi do przemocy w rodzinie, przez którą następuje rozpad rodziny skutkujący **rozwozem**. Również zła sytuacja finansowa, bezrobocie i całkowity brak środków do życia mogą powodować eksmisję, która może być już tylko krokiem do bezdomności. W gminie Kotla, zjawisko to staje się zagrożeniem, raz związane jest z rozpadem małżeństw, a dwa ponoszeniem zwiększonych kosztów na ten cel, czy też alkoholizmem.

Tabela nr 22 obrazuje liczbę osób bezdomnych (mieszkańców Gminy) przebywających poza terenem naszej gminy w schroniskach i noclegowniach za których Gmina ponosi koszty ich pobytu.

Tabela nr 22

Zdiagnozowane osoby bezdomne w latach 2011-2013 z terenu Gminy Kotla

Powód – przyznania pomocy – BEZDOMNOŚĆ	Liczba rodzin		
	2011	2012	2013
Liczba osób bezdomnych	1	1	7

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Z danych powyższych wynika, że wzrasta liczba osób bezdomnych. Nie ulega wątpliwości, że poważnym problemem staje się to, że kilka osób zamieszkuje na terenie działek ogrodowych w Kulowie, które w świetle prawa nie są obiektami mieszkalnymi, a więc są to osoby bezdomne, które nie są zameldowane na terenie naszej gminy, ale którym w świetle prawa gmina w przypadku ubiegania się o świadczenie z pomocy społecznej ma obowiązek pomóc, a w następnej kolejności może dopiero dochodzić swoich roszczeń.

II. 2. 8. Pozostałe świadczenia realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotli

a) świadczenia rodzinne są zadaniem zleconym gminie z zakresu administracji rządowej. Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłata następują odpowiednio na

wniosek małżonków, jednego z małżonków, rodziców, jednego z rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby uczącej się, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

Do świadczeń rodzinnych zalicza się:

1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym z tytułu :

- samotnego wychowania dziecka,
- wychowania w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania,

2) świadczenia opiekuńcze

- zasiłek pielęgnacyjny,
- świadczenia pielęgnacyjne,
- specjalny zasiłek opiekuńczy,

3) jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

Tabela nr 23

Świadczenia rodzinne w latach 2011-2013 w Gminie Kotła

Świadczenia rodzinne	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego	172	158	144
Liczba osób korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego	113	123	147
Liczba osób korzystających ze świadczenia pielęgnacyjnego	12	16	13
Liczba rodzin korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka	49	36	24

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

b) fundusz alimentacyjny – pomoc osobom uprawnionym do alimentów. Osobą uprawnioną do alimentów z funduszu alimentacyjnego jest dziecko, które ma zasądzone od rodzica alimenty (mogą to być również alimenty na podstawie ugody zawartej przed sądem) jeżeli egzekucja alimentów jest bezskuteczna. Świadczenia funduszu alimentacyjnego przysługują na dziecko do ukończenia przez nie 18 lat. Na dziecko starsze świadczenia przysługują do

ukończeniu 25 lat pod warunkiem, że uczy się ono w szkole lub szkole wyższej. Na dziecko posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, którego rodzic nie płaci zasądzonych alimentów, świadczenia przysługują bez względu na wiek dziecka.

Tabela nr 24
Fundusz alimentacyjny w latach 2011-2013 w Gminie Kotła

Fundusz alimentacyjny	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba rodzin korzystających z funduszu	27	27	32
w tym:			
- z jedną osobą uprawnioną	17	16	16
- z 2 osobami uprawnionymi	5	6	7
- z 3 osobami uprawnionymi	4	3	3
- z 4 i więcej osobami uprawnionymi	1	2	4
Liczba osób uprawnionych otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego	43	46	59
Liczba dłużników alimentacyjnych	27	29	32

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Zadłużenie dłużników alimentacyjnych, zobowiązanych do zwrotu świadczeń wypłacanych osobom uprawnionym do alimentów w Gminie Kotła na koniec 2014r. wyniosło kwotę: 754.052zł. Pomimo prowadzonych postępowań wobec dłużników ściągальność zadłużenia jest słaba, gdyż osoby te przeważnie nie pracują w ogóle lub podejmują prace dorywcze.

c) **dodatki mieszkaniowe, zadanie własne gminy, które mają na celu wspieranie osób mających dochody nie wyższe niż 125% najniższej emerytury w gospodarstwach wieloosobowych lub 175% najniższej emerytury w gospodarstwach jednoosobowych, przy zachowaniu odpowiedniego metrażu mieszkania.**

Tabela nr 25
Dodatki mieszkaniowe

	Liczba rodzin		
	2011	2012	2013
Liczba rodzin otrzymujących dodatki mieszkaniowe	24	15	19

	Liczba rodzin		
Kwota wypłaconych dodatków	33.000	41.255	45.938

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

Dzięki wsparciu w formie dodatków mieszkaniowych nie dochodzi do zadłużeń części mieszkańców w związku z opłatami mieszkaniowymi i konieczności eksmisji z mieszkań.

d) Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Na przestrzeni lat 2011-2014 gmina otrzymywała dotacje z budżetu państwa na realizację tego zadania, zadanie to ma charakter obowiązkowy. W ramach tego wsparcia udzielana jest pomoc dla dzieci w formie posiłku w szkole, pomoc finansowa na zakup posiłku dla rodzin, pomoc rzeczowa w formie żywności, może być również udzielana pomoc osobom dorosłym w formie posiłku.

Tabela nr 26

Liczba rodzin korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2011-2013

„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba osób otrzymujących posiłek	108	115	111
Liczba osób otrzymujących zasiłek celowy w ramach programu	116	70	6
Liczba osób otrzymujących pomoc rzeczową w ramach programu	62	97	88
Rzeczywista liczba osób w ramach programu	236	234	168
Liczba dzieci objętych programem bez wywiadu środowiskowego	10	17	

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

e) Projekt systemowy współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego „Wykorzystaj szansę – zainwestuj w siebie) - realizacja lata 2008-2014

Za najważniejszy problem w gminie Kotla uznano bezrobocie oraz zjawisko ubożenia rodzin. Po przeanalizowaniu potrzeb klientów i ich rodzin oraz danych, w oparciu, o które udziela się świadczenia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotli w dniu 01-05-2008r. przystąpił do realizacji projektu systemowego „Wykorzystaj szansę -zainwestuj w siebie” w ramach Priorytetu: VII Promocja integracji społecznej Działanie: 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji Poddziałanie: 7. 1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Projekt w swoich działaniach zorientowany był na umożliwieniu rozwoju, wyrównanie szans społeczno -zawodowych, a także poprawę jakości życia klientów Ośrodka Pomocy Społecznej znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Wartość całkowita projektu to kwota 590 915,10zł. W tym udział własny 70 635,14zł. Udział w projekcie rozpoczęły 52 osoby, udział w projekcie przerwały 2osoby.

Tabela nr 27

Ilość osób uczestniczących w projekcie „Wykorzystaj szansę – zainwestu w siebie” w latach 2008-2014

Liczba osób w projekcie w latach 2008-2014	Kobiety	Mężczyźni
	42	8
Razem	50	

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotli

W ramach projektu finansowana był również 1/2 etatu pracownika socjalnego. Głównym celem projektu było przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców poprzez budowę systemu wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa min. z uwagi na brak pracy, ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywizacji i przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie. Szczególnie zwrócono uwagę na kobiety. W ramach zaplanowanych działań w projekcie proponowało się profesjonalne wsparcie mające na celu pokonanie psychologicznych barier uniemożliwiających podjęcie zatrudnienia jak i zapewnienie szkolenia zawodowego pozwalające na zdobycie kwalifikacji zawodowych dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy, a także zajęcia z doradcą zawodowym. Kluczowym elementem projektu było wyeliminowanie barier jakie napotykają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, borykające się z problemem braku zatrudnienia

III. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

III 1. Analiza SWOT

Dokonując diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Kotla została opracowana analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. Wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths)
2. Wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses)
3. Zewnętrzne pozytywne - szanse (Opportunities)
4. Zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats)

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabość to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wykwalifikowany i zaangażowany personel GOPS, otwarty na nowe doświadczenia i wiedzę, - stabilna sytuacja kadrowa, - dobre warunki lokalowe i sprzętowe, - zrozumienie władz lokalnych dla działań GOPS, - dobra znajomość środowiska, - dobra organizacja pracy, - pomoc finansowa, - dobra współpraca z instytucjami na terenie gminy i poza nią, - stosowanie procedury „Niebieskiej karty”, - wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości, - możliwość zarobkowania zagranicą, - dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi,	- brak w solidaryzowaniu się społeczności lokalnej z działaniami podejmowanymi przez pracowników GOPS, - biurokratyzacja pracy socjalnej, - ubóstwo społeczeństwa, - brak aktywności własnej ze strony klientów pomocy społecznej, - niski poziom wykształcenia i brak odpowiednich kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych, - wykluczenie osób starszych, - brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego dla osób starszych, - znaczna liczba osób uzależnionych od alkoholu - niewystarczająca liczba kadry merytorycznie przygotowanej do leczenia odwykowego, - łatwość dostępu do używek, - brak mieszkań socjalnych, - rosnące koszty utrzymania rodzin, - brak mieszkań socjalnych - bariery architektoniczne - niskie wynagrodzenia kadry pomocy społecznej, niewspółmierne do wkładanego

	wysiłku i zaangażowania, - ograniczony dostęp do rehabilitacji i specjalistycznej opieki medycznej,
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość korzystania ze środków, Europejskiego Funduszu Społecznego - możliwość dokształcania i szkolenia pracowników GOPS, - możliwość pozyskiwania i zwiększania aktywności wolontariuszy, - wzrost wynagrodzeń pracowników GOPS, - współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, - zatrudnianie bezrobotnych na staż lub przygotowanie zawodowe - rozwój lokalnych i regionalnych działań skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych, - zwiększenie dostępności kształcenia ustawicznego, - malejące bezrobocie, - możliwość korzystania ze środków PFRON,	- brak odpowiednich środków własnych na współfinansowanie projektów w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, - utrzymujący się poziom bezrobocia, - rozszerzanie się zjawiska wykluczenia społecznego, - brak stabilności przepisów, - wzrost zadań GOPS bez zabezpieczenia finansowego i kadrowego, - słabość organizacji pozarządowych, - brak odpowiedniej infrastruktury w zakresie pomocy społecznej, - przyzwolenie społeczne na spożywanie alkoholu - uzależnienie od pomocy społecznej. - nasilenie się zjawisk patologicznych w środowiskach osób uzależnionych od alkoholu, - zaburzenia w funkcjonowaniu rodzin i osób uzależnionych - marginalizacja społeczna osób uzależnionych i ich rodzin - wzrost liczby osób bezdomnych, - niezrozumienie dla działań pomocy społecznej przez społeczność lokalną, - starzenie się społeczeństwa, - emigracja zarobkowa osób młodych, - niekorzystne wzorce zachowań, rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,

III 2. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja

Zdiagnozowanie problemów społecznych pozwoliło dobrze rozeznaczyć sytuację społeczeństwa gminy, jego specyfikę dotyczącą potrzeb ale również pozwoliło zdiagnozować środki jakimi dysponuje samorząd gminny aby problemy przezwyciężyć, zminimalizować. Pozwoliło również na określenie kierunków działań aby osiągnąć zamierzone cele. Diagnoza społeczna pozwala stwierdzić, iż grupy wymagające szczególnego wsparcia to:

- dzieci i młodzież z trudnych środowisk wychowawczych,
- osoby i rodziny, w których występuje uzależnienie od alkoholu przynajmniej jednego z członków rodziny,
- osoby starsze,

- osoby bezrobotne
- osoby i rodziny zagrożone ubóstwem,
- osoby niepełnosprawne i długotrwale chore.

Mając na względzie diagnozę potrzeb i problemów społecznych w gminie Kotła wyznacza się cel nadrzędny oparty na sprawnym i efektywnym systemie zabezpieczenia społecznego i na współpracy różnych instytucji i organizacji społecznych zajmujących się organizacją pomocy społecznej, w oparciu o zasadę pomocniczości.

Celem nadrzędnym opracowanej strategii jest:

PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY KOTLA

Polityka prorodzinna gminy Kotła ma na celu zapewnienie trwania i rozwoju rodziny oraz poszanowanie należnych jej praw, w tym prawa do samodzielności ekonomicznej oraz decydowania o wychowywaniu dzieci.

Aby osiągnąć cel nadrzędny strategii wyznacza się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy:

Zapewnienie warunków pełnego rozwoju rodzin, poprzez popieranie ekonomicznej, prawnej i społecznej ochrony życia rodzinnego. Wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodziny.

Cel szczegółowy:

Zapewnienie osobom starszym wsparcia w różnych formach oraz zapewnienia warunków umożliwiających osobom starszym pozostawania w środowisku zamieszkania

Cel szczegółowy:

Zwiększenie szans na podjęcie pracy zarobkowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z występującego w rodzinie problemu bezrobocia.

Cel szczegółowy:

Wsparcie osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin, wyrównywanie szans w zakresie poprawy warunków ich życia

**PODNIESIENIE
JAKOŚCI ŻYCIA
MIESZKAŃCÓW
GMINY KOTLA**

Cel szczegółowy:

Zapobieganie i zwalczanie problemów
związanych z uzależnieniem od alkoholu

Wyznacza się następujące kierunki działań samorządu lokalnego w ramach poszczególnych celów szczegółowych, które będą sukcesywnie realizowane dla osiągnięcia celu nadrzędnego:

1. Cel szczegółowy:

Zapewnienie warunków niezbędnych do pełnego rozwoju rodzin, poprzez popieranie ekonomicznej, prawnej i społecznej ochrony życia rodzinnego. Wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodziny.

Kierunki działania dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) wsparcie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu polegające na udzieleniu pomocy rodzinom w odbudowaniu prawidłowych relacji pomiędzy jej członkami oraz we właściwym wypełnianiu przez nich ról społecznych,
- b) działania na rzecz rodziny oparte na zasadzie pomocniczości, polegającej na udzielaniu pomocy nakierowanej na wykorzystanie zasobów własnych rodziny,
- c) praca socjalna z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- d) przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej, jak alkoholizm i narkomania,
- e) przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom w rodzinie,
- f) współpraca z organizacjami pożytku publicznego,
- g) utworzenie zespołów interdyscyplinarnych złożonych z pracowników socjalnych, przedstawicieli policji, sądu, szkół, specjalistami, i innymi instytucjami na rzecz trwałości rodziny,
- h) podejmowanie interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom,

- i) podejmowanie działań pozwalających na utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej lub zapewnienie opieki i wychowania poza rodziną naturalną z zachowaniem preferencji form prorodzinnych,
- j) promowanie idei wolontariatu i pozyskiwanie wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych,
- k) wyrównywanie szans w zakresie poprawy warunków życia,
- l) podniesienie rangi pracy socjalnej, by w pełni realizować ustawową misję pomocy społecznej.
- m) rozwijanie profilaktyki szczególnie wśród dzieci i młodzieży,
- n) poradnictwo specjalistyczne,
- o) zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych jednostek i rodzin, które nie mogą być przez nich zaspokojone samodzielnie,
- p) pomoc w uzyskaniu stypendiów socjalnych dla dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej,
- q) objęcie pomocą w formie dożywiania zarówno dzieci, jak i dorosłych zgodnie z programem rządowym „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
- r) realizacja projektów socjalnych,
- s) wspieranie rozwoju budownictwa socjalnego, pozyskanie lokali socjalnych.

2. Cel szczegółowy:

Zwiększenie szans na podjęcie pracy zarobkowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z występującego w rodzinie problemu bezrobocia.

Kierunki działania dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa pracowników socjalnych na rzecz osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych bezrobociem, w tym aktywizowanie do poszukiwania pracy, udzielanie pomocy w poszukiwaniu ofert pracy wskazywanie możliwości źródeł pozyskiwania dodatkowych środków finansowych wzmacniających budżet rodziny, niwelowanie postawy biernego uczestnika w systemie

- pomocy społecznej, czyli zwiększenie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działania służące usamodzielnieniu,
- b) przygotowanie i wspieranie bezrobotnych w trakcie poszukiwania pracy,
 - c) pomoc w uzyskaniu kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy,
 - d) współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i podejmowanie wspólnych działań na rzecz klientów GOPS, organizowanie prac społecznie użytecznych, organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych, szkoleń, warsztatów,
 - e) zatrudnianie absolwentów i stażystów,
 - f) współpraca z instytucjami i organizacjami przeciwdziałającymi bezrobociu,
 - g) udzielanie osobom i rodzinom wsparcia finansowego, rzeczowego i usługowego,
 - h) niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin, poradnictwo specjalistyczne mające na celu eliminowanie negatywnych następstw bezrobocia długookresowego dokonywane głównie przez udzielanie wsparcia psychicznego ,
 - i) wspomaganie inicjatyw społecznych na rzecz długotrwale bezrobotnych,
 - j) zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji młodzieży współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi,
 - k) zapobieganie zjawisku bezdomności,
 - l) przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.

3. Cel szczegółowy:

Wsparcie osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin, wyrównywanie szans w zakresie poprawy warunków ich życia.

Kierunki działań dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) wspieranie osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i ich rodzin,
- b) wsparcie działań organizacji charytatywnych,
- c) podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych,

- d) aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym,
- e) wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi,
- f) zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych,
- g) szkolenie pracowników socjalnych mające na celu przybliżenie problematyki niepełnosprawności zarówno fizycznej, psychicznej jak i intelektualnej,
- h) wspieranie profesjonalnych form pomocy wolontariatem,
- i) pomoc usługowa w formie usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych oraz specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- j) likwidacja w miarę możliwości barier architektonicznych w instytucjach publicznych oraz pomoc w załatwianiu formalności związanych z likwidacją barier architektonicznych w mieszkaniach osób niepełnosprawnych,
- k) dążenie do utworzenia lokalnego klubu osób starszych i niepełnosprawnych,
- l) pomoc w zorganizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego,
- m) współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, PFRON, inne),
- n) kompleksowa pomoc osobom chorym i niepełnosprawnym. Wsparcie finansowe oraz wsparcie w naturze, np. zaopatrzenie w opał na zimę,
- o) poradnictwo i działalność informacyjna dla niepełnosprawnych,
- p) diagnozowanie środowiska osób niepełnosprawnych, stworzenie warunków do rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej, wyrównanie szans życiowych.

4. Cel szczegółowy:

Zapobieganie i zwalczanie problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu.

Kierunki działania dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- b) udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- c) kontrola rynku w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i jego reklamy,
- d) zapewnienie dostępu ofiarom przemocy do bezpłatnej porady prawnej,
- e) współpraca z Policją, przychodniami lekarskimi, szkołami, kuratorami sądowymi, klubami abstynenta w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
- f) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenia pozalekcyjnych zajęć, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych, programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- g) organizowanie i prowadzenie na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, spektakli teatralnych o tematyce uzależnień i przemocy,
- h) dofinansowanie do szkolnych wycieczek, obozów, kolonii, zielonych szkół na których realizowany będzie program z zakresu profilaktyki uzależnień,
- i) finansowanie szkoleń dla osób zajmujących się problematyką uzależnień, mających kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy. Inicjowanie działań zmierzających do podnoszenia ich kwalifikacji,
- j) zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- k) leczenie stacjonarne osób uzależnionych od alkoholu,
- l) wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- m) kontynuacja pracy w świetlicach środowiskowych w celu objęcia opieką dzieci z rodzin patologicznych,

- n) organizowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży ponadgimnazjalnej (sport)
- o) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

5. Cel szczegółowy:

Zapewnienie osobom starszym wsparcia w różnych formach oraz zapewnienia warunków umożliwiających osobom starszym pozostania w środowisku zamieszkania

Kierunki działania dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) profesjonalizacja w zakresie szeroko rozumianej pracy socjalnej na rzecz osób starszych poprzez diagnozowanie potrzeb ludzi starszych, pomoc w umieszczeniu w DPS i ZOL,
- b) zapewnienie odpowiednich form opieki osobom tego wymagającym,
- c) aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki najbliższym,
- d) uwrażliwienie i aktywacja społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych,
- e) wolontariat na rzecz osób starszych, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego, pomoc w kontaktach z otoczeniem, pomoc w życiu codziennym,
- f) wspieranie przedsięwzięć mających na celu inicjowanie różnorodnych form działań samopomocowych, pomocy sąsiedzkiej,
- g) pomoc finansowa, pomoc rzeczowa (w tym w postaci posiłku)
- h) podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych, straszy i chorych.

III. 3 Źródła i ramy finansowe działań przewidzianych w projekcie

Zakłada się, że ramy finansowe niniejszej strategii obejmują lata 2015-2025, w tym okresie cele będą realizowane w sposób ciągły. Warunkiem realizacji celów i kierunków działań jest

jej finansowanie. Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy;
- środki pochodzące z dotacji z budżetu państwa;
 - środki funduszy PFRON;
 - projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
 - środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

III. 4 Wskaźniki monitoringu stopnia realizacji strategii oraz realizatorzy strategii

Cele szczegółowe	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
Zapewnienie warunków niezbędnych do pełnego rozwoju rodzin, poprzez popieranie ekonomicznej, prawnej i społecznej ochrony życia rodzinnego. Wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodziny	GOPS, Urząd Gminy, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarnych, Szkoły i przedszkola z gminy, GOKiS, organizacje pozarządowe KPP	- ilość dzieci objętych działaniami profilaktycznymi, - liczba zatrudnionych asystentów rodziny, - ilość rodzin objętych wsparciem asystenta, - ilość zrealizowanych projektów z udziałem środków zewnętrznych, - ilość wydanych ulotek dotyczących szkodliwości używek oraz przeciwko przemocy w rodzinie, - ilość zawartych kontraktów socjalnych, - ilość rodzin objętych pomocą socjalną, - ilość prowadzonych niebieskich kart, - ilość pozyskanych wolontariuszy, - ilość spraw prowadzonych przez GKRPA, - ilość udzielonych porad przez specjalistów, np. psychologa,
Zwiększenie szans na podjęcie pracy zarobkowej i przeciwdziałanie	GOPS, Urząd Gminy, Szkoły i przedszkola z gminy	- liczba rodzin objętych pomocą socjalną, - liczba projektów na rzecz

negatywnym skutkom społecznym wynikającym z występującego w rodzinie problemu bezrobocia.	GOKIS	osób bezrobotnych, - liczba osób uczestniczących w pracach społecznie – użytecznych, interwencyjnych, w robotach publicznych, - liczba zatrudnionych stażystów, - liczba porad psychologa, - liczba osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia,
Wsparcie osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin, wyrównywanie szans w zakresie poprawy warunków ich życia	GOPS, Urząd Gminy GOKIS, organizacje pozarządowe, wolontariusze Ośrodek Zdrowia	- liczba osób, którym udzielono opiekuńczych, - liczba seniorów objętych pomocą GOPS, liczba utworzonych klubów seniora, - liczba osób, którym udzielona wsparcia, liczba imprez integracyjnych,
Zapobieganie i zwalczanie problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu.	GOPS, Urząd Gminy, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarnych, Szkoły i przedszkola z gminy, GOKIS, organizacje pozarządowe, Ośrodek Zdrowia KPP	- liczba punktów sprzedaży alkoholu, - liczba programów i spektakli, - liczba szkoleń, liczba zatrudnionych specjalistów i udzielonych porad, - liczba udzielonych dotacji, - liczba świetlic, - liczba dzieci uczęszczających do świetlic,
Zapewnienie osobom starszym wsparcia w różnych formach oraz zapewnienia warunków umożliwiających osobom starszym pozostania w środowisku zamieszkania	GOPS, Urząd Gminy, GKRPA, Szkoły i przedszkola z gminy, GOKIS, powiatowe instytucje pomocowe	- liczba osób skierowanych do DPS, do ZOL, - liczba środowisk, którym zorganizowano pomoc w środowisku, - liczba wolontariuszy, liczba osób, którym udzielono wsparcia,

Postępy realizacji wytyczonych celów i kierunków działań w ramach strategii będą monitorowane na bieżąco poprzez założone wskaźniki. Źródłem pozyskania danych do pomiaru wskaźników będą:

- ▲ dane statystyczne gromadzone przez GUS, Powiatowy urząd Pracy w Głogowie, Urząd Gminy Kotla, jednostki organizacyjne gminy,
- ▲ sprawozdania kierowane do jednostek nadrzędnych przez Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Kotli
- ▲ sprawozdania z realizacji poszczególnych programów i projektów.

PODSUMOWANIE –System aktualizacji strategii

Przedstawiona gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Kotla obejmuje lata 2015-2025. Zadania strategiczne wyznaczono w zakresie najistotniejszych zagadnień występujących na terenie gminy Kotla, do których należą problemy:

- rodzin dysfunkcyjnych i w związku z tym problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i osób starszych,
- osób i rodzin dotkniętych bezrobociem,
- osób i rodzin z problemem alkoholowym
- osób i rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.

Wsparcie ze strony społeczeństwa daje jednostce, rodzinie zagrożonej wykluczeniem społecznym poczucie bezpieczeństwa. Jest dla wielu jednostek lub grup etapem ku samodzielnemu życiu, ku życiu na własny rachunek. Gmina jest wspólnotą samorządową, której podstawowym celem jest dobro wspólne. W pojęciu dobra wspólnego zawiera się taka filozofia rozwoju gminy, w której rodzina stanowi punkt centralny. Rodzina powinna być najważniejszym podmiotem polityki społecznej samorządu lokalnego. Oznacza to podejmowanie przez władze realnych działań sprzyjających dobremu funkcjonowaniu i samodzielności rodzin, które nie są skutkiem przypadku czy wymuszonych koncesji na rzecz rodzin, ale przemyślaną strategią działań nakierowanych na ich wzmacnianie. I nie chodzi tu tylko o rodziny mające różnego rodzaju przejściowe lub długotrwałe trudności, ale również o wszystkie rodziny, również o te, o których mówimy „zdrowe”.

Zamysłem przy tworzeniu strategii było wytyczenie takich kierunków działania samorządu aby osiągnąć poprawę jakości życia mieszkańców gminy Kotla. Samorząd lokalny Gminy Kotla realizując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie wykorzystywał swoje najmocniejsze strony, którymi są min. kapitał ludzki, instytucje, a także

zaangażowanie społeczności lokalnej w działalność na rzecz wspólnego dobra, na rzecz swojej małej ojczyzny. Strategia niniejsza nie jest dokumentem sztywnym, jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, a wręcz z czasem konieczne. Proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej. Zmiany w strategii nie powinny jednak dotyczyć zasadniczych kierunków strategii. W wyniku weryfikacji mogą powstawać nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów życia w gminie, których w dniu dzisiejszym nie jesteśmy w stanie przewidzieć. Pamiętać należy o konsekwentnym dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców, zawartym w celu nadrzędnym oraz o celach szczegółowych, gdyż te elementy strategii zmianom i modyfikacjom nie powinny być poddawane.

SPIS TABEL

- Tabela nr 1** Wybrane dane statystyczne Gminy Kotla w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 2** Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 3** Struktura uczniów szkół w Gminie Kotla w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 4** Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 5** Powody przyznania pomocy w latach 2011 – 2013 przez GOPS w Kotli
- Tabela nr 6** Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z GOPS z powodu ubóstwa w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 7** Osoby bezrobotne w Gminie Kotla w latach 2011 – 2013 zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Głogowie
- Tabela nr 8** Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu bezrobocia w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 9** Liczba osób odbywających staż i przygotowanie zawodowe
- Tabela nr 10** Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu niepełnosprawności w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 11** Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu długotrwałej choroby w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 12** Profilaktyka i kwestia podjętych działań wobec osób uzależnionych od alkoholu. Działania podejmowane przez GKRPA
- Tabela nr 13** Liczba lokali prowadzących sprzedaż alkoholu oraz liczba wydanych zezwoleń
- Tabela nr 14** Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu alkoholizmu w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 15** Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty przez Zespół Interdyscyplinarny w latach 2011 – 2014
- Tabela nr 16** Liczba interwencji Policji, w których udział brały osoby pod wpływem alkoholu w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 17** Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2011 – 2013
- Tabela nr 18** Liczba uczniów sprawiających trudności wychowawcze
- Tabela nr 19** Liczba Rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny w latach 2012 – 2014

Tabela nr 20 Liczba świadczeń w formie dodatków do zasiłku rodzinnego z powodu ochrony macierzyństwa w latach 2011 – 2013

Tabela nr 21 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu ochrony macierzyństwa w latach 2011 – 2013

Tabela nr 22 Zdiagnozowane osoby bezdomne w latach 2011 – 2013 z terenu Gminy Kotła

Tabela nr 23 Świadczenia rodzinne w latach 2011 – 2013 w Gminie Kotła

Tabela nr 24 Fundusz alimentacyjny w latach 2011 – 2013 w Gminie Kotła

Tabela nr 25 Dodatki mieszkaniowe

Tabela nr 26 Liczba rodzin korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

w latach 2011 – 2013

Tabela nr 27 Ilość osób uczestniczących w projekcie „Wykorzystaj szansę – zainwestuj w siebie” w latach 2008 – 2014

PRZEWODNICZĄCA RADY

Julina Przybylska